

Teated

Riigikogu Toimetiste (RiTo) teadete rubriik on Riigikogu ülesannetega, õigussüsteemiga ja Eesti ühiskonna uuringutega seotud ürituste ning sündmuste lühiinfo koht, kust RiTo lugeja leiab ühtlasi vajalikud kontaktandmed ja Internetiandmebaasid. RiTo Internetiversioonis leiate teadete rubriigi aadressil: <http://www.riigikogu.ee/rva/toimetised/teated>

Seminarid ja konverentsid

Õigusriik ja õigusloome: õigus- ning sotsiaalteadlaste kohtumispaik

Riigikogu Kantselei korraldas koostöös Tartu Ülikooli õigusteaduskonna ja sotsiaalteaduskonna teadlaste ning Eesti Õiguskeskusega 7. septembril 2000 Tartus seminari teemal *“Õigusriik ja õigusloome: õigus- ning sotsiaalteadlaste kohtumispaik”*. Seminar jagunes kaheks tandemettekandeks, paneeldiskussiooniks ja arvamusteringsiks. Programm ning prof Kalle Meruski, dots Henn Kääriku, prof Raul Naritsa, Aare Kasemetsa ja Ülo Siivelti ettekannete teesid aadressil: <http://www.riigikogu.ee/konverentsid>

Hea õigusloome seminar

Läänemeremaade Nõukogu (The Council of the Baltic Sea States – CBSS) ja Riigikogu Kantselei koostöös toimus 15. ja 16. septembril 2000 *“Hea õigusloome seminar”*, mille eesmärk oli saada lühiülevaade Euroopa Liidus olevate Põhjamaade 1990ndate aastate tegevusest *hea õigusloome* eelduste kujundamisel ning kerkinud probleemide lahendamisel; vaadelda Põhjamaade foonil Eesti õigusloome korralduse probleeme aastatel 1992–2000, pakkudes arutelu võimalust ja ideid. Seminari praktiline eesmärk oli kaasa aidata Riigikogus 2000. aasta kevadistungil käsitletud õigusaktide arusaadavuse ja normitehnika nõuete teemal esitatud ettepanekute arutelule. Eesti seminari korraldamine lepiti kokku Läänemeremaade Nõukogu voliniku Ole Esperseni ja Riigikogu esimehe Toomas Savi vahel. Seminari programm, teemakohased lisamaterjalid ja ettekannete tekstid aadressil <http://www.riigikogu.ee/konverentsid>

Valitsemine – õiguspärane ja/või efektiivne?

Konverents *“Valitsemine – õiguspärane ja/või efektiivne?”* toimus 22. septembril 2000 Tallinnas. Justiitsministeeriumi korraldamisel ja Phare EL Integratsiooni Projekti ning Suurbritannia ja Põhja-Iirimaa Ühendkuningriigi toetusel peetud konverentsil püüti leida vastuseid ühiskonnas tõusetunud küsimustele Milline koht õigusel on globaliseerivas maailmas? Kas riik peab tagama kõigile võrdse kohtlemise? Kas valitsemine saab olla efektiivne, olles õiguspärane? Kas halduse seotust seadusega takistab haldusreform? Kas efektiivsus õigustab vahel õiguserikkumisi? Rahvusvahelise konverentsi korraldajate üheks eesmärgiks on anda uut hoogu riigivalitsemise reformi alasele arutelule. Konverentsil esinejad ja ettekannete pealkirjad: peaminister Mart Laar (avakõne), riigikontrolör Juhan Parts *“Riigi toimimise efektiivne mudel”*, Tartu Ülikooli õigusteaduskonna professor Raul

Narits "Õigusloome kvaliteet kui riigi efektiivse ja õiguspärase juhtimise eeldus", Michael Carpenter Suurbritannia ja Põhja-Iirimaa Ühendkuningriigi Rahandusministeeriumi juriidilisest osakonnast "Riigi rolli muutumine globaliseerivas Euroopas", Francisco Cardona, avaliku teenistuse korraldamise peanõunik OECD juures, J.-M. Woehrling, endine Strasbourgi halduskohtu esimees, Saksa-Itaalia-Prantsusmaa halduskohtunike ühenduse asepresident "Kodanikekeskse valitsemise ja halduskulude kokkuhoiu seosest", justiitsminister Märt Rask "Valitsemine õiguspärane ja/või efektiivne? Kas jätkame diskussiooni?". Lisainfo: <http://www.just.ee>, vt Välisabi, ja Helen Kranich, e-post: helen.kranich@just.ee Seadusandlus ja õiguspoliitika

Tartu Ülikooli (TÜ) õigusteaduskonna ja Rahvusvahelise Õigus- ja Sotsiaalfilosoofia Ühingu Eesti sektsiooni korraldusel toimus 28.09.–1.10.2000 Tartu Ülikoolis rahvusvaheline sümposium "Seadusandlus ja õiguspoliitika", mille eesmärgiks oli luua ettekujutus teaduse ja poliitika vahekorraldusest õigusloomes. Sümpoosioni korraldaja võrdleva õigusteaduse prof. Raul Naritsa sõnul arvatakse sageli, et seadusandlus tähendab eelkõige õigusteadust. Sümpoosionil osalesid õigusteadlased Eestist, Soomest, Saksamaalt ja Itaaliast. Saksa prof Martin Schulte ettekanne oli aktuaalsetest arengutest Euroopa keskkonnaõiguses, prof Wilfried Schlüteril tööõigusest kui eraõiguse struktuurist. Itaalia prof De Giorgi ettekande teema oli "Õiguspoliitilise siduvuse omadused tulevikus: võim, õigus, risk". Kalle Merusk tutvustas haldusülesannete privatiseerimist Eestis. Paul Varuli pidas ettekande teemal "poliitilised otsustused ja valikud uue eraõiguse loomisel Eestis". Riigikohtu esimehel ja TÜ külalisprofessoril Uno Lõhmusel oli koos riigikohtu nõuniku Heinrich Schneideriga valminud teadusartikkel "Põhiseaduslikkuse järelevalve põhilistest arengujoontest Eestis".

Lisainfo: Ave Tiisler, e-post: atiisler@iur.ut.ee

Parlamendi ja ühiskonna vaheline kommunikatsioon: kaasaegse infosüsteemi võimalused

Riigikogu Kantselei korraldusel toimus 1. novembril 2000 rahvusvaheline seminar teemal "Parlamendi ja ühiskonna vaheline kommunikatsioon: kaasaegse infosüsteemi võimalused". Seminari programm ja teesid aadressil: <http://www.riigikogu.ee/konverentsid> Seminar toimus vahetult enne iga-aastast konverentsi "Eesti ja Euroopa Liit: Eesti teel muutuvasse Euroopasse".

Lisainfo: pressi- ja infoosakonna pressisekretär Kristiina Jusson, e-post: kristiina.jusson@riigikogu.ee

Clearing House Review

Strasbourgis asuv *Rahvusvaheline Demokraatia Instituut (International Institute for Democracy – IID)* kogub ja levitab ülevaadet *Clearing House Review* rahvusvahelistest õiguslike, poliitilisi, majanduslike, kultuurilisi jm teemasid käsitletavatest seminaridest ning konverentsidest. Mahukas globaalne ülevaade uueneb pidevalt ja on Internetis nähtav: <http://www.iidemocracy.coe.int>

Kontakt e-postiga: ana.pano@coe.int

IFLA 2000

Rahvusvahelise Raamatukoguühingute ja -institutsioonide Liidu (IFLA: <http://www.ifla.org>) Parlamendiraamatukogude ja Uurimisteenistuste Sektsiooni kuulub ligi 100 riigi esindajaid. Käesoleva aasta 13.–18. augustini Jeruusalemmas toimunud aastakonverentsil olid arutelu all järgmised parlamendi info- ja analüüsiteenistuste tööteemad: seadusandliku kogu uurimisteenistuste rajamine (ettekanded: Kamerun, Mehhiko, Austraalia), väiksemate uurimisteenistuste arenguküsimused (Tõili, Eesti), kvaliteedi kontroll (Kanada, USA) ja parlamendiraamatukogude globaalne koostöö (Poola, Venemaa, Kanada, India). *Lisainfo:* <http://www.ifla.org/IV/ifla66/66cp.htm>

Uuringud

RiTo uuringute lühiülevaate eesmärk on tuua Eesti riigieelarvest ja välisprogrammidest rahastatud õiguslike, politoloogiliste või sotsiaal-majanduslike uuringute infokapital korduvkasutusse. Internetiversioonis on kõik www-lingid RiTo lisadeks. Uuringute lühiülevaadet uuendatakse jooksvalt koostöös viidatud asutuste esindajatega.

Riigikogu Kantselei

- *Avaliku arvamuse küsitlus Riik ja rahvas 2000*
(http://www.riigikogu.ee/osakonnad/msi/uurimused/riik_mai_2000.html Üle-Eestiline küsitlus, mai 2000, läbiviija Saar Poll).
Probleemid: *Kuidas hinnatakse Eesti üldist arengusuunda ning Eesti praegust poliitilist olukorda?*
http://www.riigikogu.ee/osakonnad/msi/uurimused/areng_mai_2000.html
Kas inimesed tahaksid võimuorganite tööde ja tegemiste kohta rohkem infot saada?
http://www.riigikogu.ee/osakonnad/msi/uurimused/inform_mai_2000.html
Millistes valdkondades on olukord Eestis muutunud paremaks, millistes halvemaks?
http://www.riigikogu.ee/osakonnad/msi/uurimused/valdk_mai_2000.html
Millised on need prioriteetsed valdkonnad, millele tuleks riigieelarvest rohkem raha eraldada?
http://www.riigikogu.ee/osakonnad/msi/uurimused/prior_mai_2000.html
Kes mõjutab elanike arvates Riigikogu?
http://www.riigikogu.ee/osakonnad/msi/uurimused//mojut_mai_2000.html
Milline on inimeste informeeritus oma kodanikuõigustest?
http://www.riigikogu.ee/osakonnad/msi/uurimused/kod_oig_mai_2000.html
Eraldi aruanne on koostatud pensionireformi, korruptsiooniprobleemide, elanike õigusteadvuse, riigi institutsioonide usaldamise kohta. Küsitluse tulemused tabeli kujul on saadaval nii elektrooniliselt kui paber kandjal kaheksa sotsiaal-demograafilise tunnuse (vanus, sugu, haridus, elukoht (linn/maa), regioon, perekonna sissetulek, etniline päritolu ja kodakondsus) lõikes Riigikogu Kantselei majandus- ja sotsiaalinfoosakonna koduleheküljel:
<http://www.riigikogu.ee/osakonnad/msi> *Lisainfo:* Marika Kirch, e-post: marika.kirch@riigikogu.ee

- *Ekspertuuriring "Kodanikeühiskonna edendamise strateegiad Eestis: probleemid ja perspektiivid"*.Uurimuse eesmärgiks on sarnaselt teiste Kesk- ja Ida-Euroopa riikidega määratleda täpsemalt riigi ja kodanikeühiskonna omavahelisi suhteid: kohustusi, õigusi ja vastutust; kaardistada võimalikud valikud (strateegiad), mida saaks võtta aluseks edasise riikliku poliitika väljatöötamisel. Uuringu tellimine algatati Riigikogu kultuurikomisjoni liikmete ettepanekul seoses UNDP projekti raames väljatöötatud *Eesti kodanikeühiskonna arengu kontseptsioonieelnõuga*, mis peaks tulema Riigikogus arutlusele 2000. a lõpus või 2001. a algul. Uurimisrühma kuuluvad Eesti Humanitaarinstituudi ja Tartu Ülikooli teadlased E.Rikman, prof M.Lagerspetz ja prof R. Ruutsoo. Lõpparuanne valmib detsembris 2000.

Lisainfo:

<http://www.riigikogu.ee/osakonnad/msi>

e-post:marika.kirch@riigikogu.ee või andres.siplane@riigikogu.ee

Justiitsministeerium

- *"Kehtivate haldusmenetlust reguleerivate seaduste tabelina vormistatud analüüs haldusakti andja, haldusakti nimetuse ja menetluse lõikes koos uue haldusmenetluse seaduse väljatöötamise seisukohalt oluliste üldistustega"*. Maret Altnurme, Ivo Pilving, 1999.
- *"Halduskohtumenetluse seadustiku kaebeõiguse sätete analüüs koos järeldustega seadustiku muutmise vajaduse kohta, arvestades muuhulgas Euroopa Liidu õiguse mõju siseriiklikule haldusprotsessile"*. Ivo Pilving, 1999.
- *"Avaliku halduse kandja varalist vastutust reguleerivate õigusaktide analüüs koos riigivastutuse seaduse väljatöötamise seisukohalt oluliste järelduste ja üldistustega"*. Ivo Pilving, 1999.
- *"Avalikus teenistuses teenistuslepingule ülemineku võimalikkuse analüüs"*. Nele Ruubel, 2000.
- *"Analüüs avaliku teenistuse reguleerimise optimaalse viisi selgitamiseks. Erinevat regulatsiooni vajavate avalike teenistujate gruppide ja nende teenistuse reguleerimise eesmärkide väljapakumine"*. Merli Vahar, Ülle Madise, 2000.
- *"Avaliku halduse ülesannete täitmine eraõiguslike isikute kaudu: avalike ülesannete üleandmise kriteeriumid, protseduuriline külg ja tingimused"*. Kaspar Lind, 2000.
- *"Arvamus Vabariigi Valitsuse seaduse ja selle muutmise ümber toimuva diskussiooni kohta"*. TÜ avaliku halduse ja sotsiaalpoliitika osakond. 1999, 12 lk. Kontaktisik: Kristel Lekko, e-post: kristel.lekko@just.ee
 Lisainfo: <http://www.just.ee> Ülle Madise, avaliku õiguse osakonna juhataja, e-post: Ylle.Madise@just.ee

Välisministeerium

- Välisministeeriumi koduleheküljel <http://www.vm.ee> leiab välispoliitikat ja viisaküsimusi puudutavat informatsiooni, sh rubriigid järgmistel teemadel: Eesti ja Euroopa Liit, Eesti ja NATO, kahepoolsed suhted teiste riikidega ning rahvusvaheliste organisatsioonidega, välismajandussuhted, välislepingud ja rahvusvahelised

konventsioonid. Kord kuus ilmub samas *Eesti Majanduse Ülevaade*, mis sisaldab kokkuvõtteid Eesti olulisematest majandusnäitajatest ning nende arengust, majanduspoliitilistest otsustest ja välismajandussuhetest. Kord nädalas ilmub *Rahvusvahelise meedia ülevaade*. *Lisainfo*: Natalja Kljuzeva, Välisministeeriumi pressi- ja infoosakond, e-post: Natalja.Kljuzeva@mfa.ee

- *Töökeskkonna olukord Eesti ettevõtetes*. Uuring telliti koostöös Sotsiaalministeeriumiga ja viidi läbi 9.veebruar–15.märts 2000. Uuringu eesmärk oli selgitada ettevõtete/asutuste esindajate hinnanguid oma töökeskkonnale nii tervishoiu ja tööhutuse alal kui ka saada ülevaade töötajatepoolsetest hinnangutest. Seetõttu koosnes uuring kahest iseseisvast pooltest: ettevõtete/asutuste küsitlus, kus vaadeldi tööandjate hinnanguid töökeskkonnale ja töötajate küsitlus, kus oma töökeskkonna erinevaid parameetreid hindasid töövõtjad. Tööandjate küsitlus toimus ajavahemikul 28.veebruar kuni 07.märts 2000. Kokku küsitleti 402 ettevõtte/asutuse esindajat üle Eesti. Uuringu läbiviija *AS Emor*, uuring Internetis: eestikeelne <http://www.sm.ee/Telematic/uudised.htm> ingliskeelne <http://www.sm.ee/Telematic/news.htm>
- *Euroopa Liiduga ühinemisest tuleneva Läti, Leedu ja Ukrainaga sõlmitud vabakaubanduslepingute muutmise mõju Eesti majandusele*. Uuring telliti 1999. a septembris ning valmis 2000. a märtsis. Uuring sedastas, et kui Eesti saab Euroopa Liidu liikmeks, tuleb tühistada vabakaubanduslepingud. Kuna sel juhul muutub kõige rohkem kaubandusrežiim Läti, Leedu ja Ukrainaga, uuriti lepingute lõpetamise mõju Eesti majandusele. Uuringu viis läbi TÜ uurimisgrupp, grupi juht prof Urmas Varblane, liikmed Kristina Toming, Anneli Ivanov, Janno Järve, Sten Anspal ja Tanel Veisson. *Lisainfo*: Kadri Kallikorm, välisministeerium, e-post: Kadri.Kallikorm@vm.ee

Sotsiaalministeerium

- *Rahvatervisealase teadus ja arendustegevuse riikliku sihtprogrammi* poolt rahastatavad kolmeaastased projektid algasid 1999. aastal ning lõpevad 2001. aastal.
- *Eesti elanike seksuaal- ja reproduktiivkäitumine*. Projekt viiakse läbi Tartu Ülikoolis ja projektijuht on TÜ matemaatilise statistika instituudi emeriitprofessor Ene-Margit Tiit (e-post: etiit@ut.ee). Projektis uuritakse Eesti elanike seksuaal- ja reproduktiivkäitumist ning seda mõjustavaid majanduslikke, sotsiaalseid ja bioloogilisi tegureid, et välja selgitada raseduse katkestamise riskifaktorid erineva sotsiaalse taustaga elanike gruppide puhul.
- *Välised surmapõhjused ja vaimse vastupidavuse kujundamine*. Projekt viiakse läbi Suitsidoloogia Instituudis, projektijuht on Suitsidoloogia Instituudi direktor Airi Värnik (e-post: airiv@online.ee). Suitsiidide ja suitsiidikatsete üksikjuhtude uuring annab teavet suitsidiaalsuse arengust Eestis, *pro et contra* motiividest, riskiteguritest, andes materjali preventsiiooni aluste väljatöötamiseks.
- *Perekondliku agergatsiooni, sotsiaalmajanduslike tingimuste, tervisega seotud hoiakute ja käitumise, lapse poolt tajutud deprivatsiooni ja tervisliku seisundi hindamiseks sobilike küsimustike aprobeerimine ja valideerimine*. Projekt viiakse läbi Tartu Ülikoolis ja projektijuht on tervishoiu instituudi vanemassistent Maarike Harro (e-post: maarike@ut.ee). Projekti käigus töötatakse välja ja publitseeritakse

aprobeeritud ja valideeritud küsimustikud, mida saab kasutada Eestis elavate laste ja nende vanemate sotsiaalmajandusliku olukorra hindamise uuringutes, samuti perekonna hoiakute mõju uuringutes tervisega seotud käitumisele.

- *Toitumise andmekogu kvaliteet ja kasutatavus*. Projekt viiakse läbi Tartu Ülikoolis ja projektijuht on matemaatilise statistika instituudi teadur Mare Vähi (e-post: marev@ut.ee). Projekti käigus töötatakse välja toitumisharjumuste trendi kirjeldav mudel. Näidatakse toitumistavade ja elanikkonna tervisliku seisundi vahelisi seoseid. Võrreldakse elanikkonna toitumise adekvaatsust Eesti toitumissoovitustega.
- *Lõuna-Eesti elanike tervise seosed elutingimuste ja sanitaar-kultuuriliste harjumustega*. Projekt viiakse läbi Tartu Ülikoolis, projektijuht on tervishoiu instituudi vanemassistent Argo Soon (e-post: arx@math.ut.ee). Projekti käigus kirjeldatakse Lõuna-Eesti elanike elutingimusi, nende sanitaar-kultuurilisi harjumusi ja üldisi tervisenäitajaid ning püütakse leida statistilisi seoseid nende vahel.
- *Hoiakud alkoholi ja narkootikumide tarbimise suhtes kutsealustel ja Eesti kaitseväelastel, hoiakute muutmise võimalused*. Projekt viiakse läbi Kaitseväe Ühendatud Õppeasutustes, projektijuht on õppetooli ülem Aaro Toomela (e-post: toomela@psych.ee). Projekti käigus saadakse ülevaade hoiakutest alkoholi ning narkootikumide tarbimisse meessoost noorukitel, hoiakute väljakujunemist mõjutavatest psühholoogilistest ja sotsiaalsetest mehhanismidest ning püütakse leida hoiakute mõjutamise efektiivseid meetodeid, mis on rakendatavad kaitseväes ja koolides.
- *Välised surmapõhjused ja neid kujundavad tegurid Eestis*. Projekt viiakse läbi Tartu Ülikoolis, projektijuht on tervishoiu instituudi erakorraline professor Taie Kaasik (e-post: taie@madli.ut.ee). Uurimus aitab leida seoseid vigastussuremuse näitajate ja sotsiaalmajanduslike muutuste vahel ning käitumistavasid, mis oluliselt mõjustavad vigastuste teket ja raskust. Arvatavasti selgub, millised põhjus-spetsiifilised vigastused (näiteks liiklus-, uppumis-, tule- jm) on enam mõjustatud ühest või teisest riskikäitumistavast.
- *Toitumine kui oluline südame-veresoonkonna haiguste riskitegur muutunud sotsiaal-majanduslikus olukorras (pikaajalise populatsiooni uuringute alusel)*. Projekt viiakse läbi Eesti Kardioloogia Instituudis, projektijuht on toitumise ja ainevahetuse uurimise osakonna juhataja Merilaid Saava (e-post: merileid@hot.ee). Projekti käigus viiakse läbi võrdlus varasemate analoogiliste uuringutega, mis võimaldab prognoosida toitumise osa südamehaiguste epidemioloogilise situatsiooni trendide edasisel kujunemisel. Muutunud toitumissituatsioonis saab konkretiseerida ja diferentseerida toidusooitust ja ennetada südamehaiguste tekke riski alates lapse- ja noorukieast.

Riiklike tervishoiuprogrammide raames teostatud rakendusuuringud

Laste ja noorukite riiklik terviseprogramm (e-post: anu@tervis.ee) , millel on 2 alaprojekti:

- “Laste füüsiline aktiivsus ja traumade ennetamine” – selle raames on teostatud rakendusuuringuid *kehalise aktiivsuse mõjust laste tervisele ja õppevõimele*.

- “Tervishoid koolis ja koolieelses lasteasutuses” – selle raames on uuritud *kooliõpilaste tervisekäitumist ning mittenakkuslikesse haigustesse haigestumise riskifaktorite esinemist.*

Osaletud on järgmistes rahvusvahelistes rahvatervise-alastes uuringutes:

Euroopa Kooliõpilaste Alkoholi ja narkootikumide kasutamise küsitlusuuring (<http://narko.sm.ee>) ; täiskasvanute *käitumisuuring (koostöös Soome, Läti, Leeduga)* <http://www.tervis.ee> ; kooliõpilaste *tervisekäitumise uuring “Health Behaviour in School-aged Children: a WHO Cross-National Study (HBSC) International Report”* ja *“Eesti kooliõpilaste tervis, tervisekäitumine ja sotsiaalne keskkond muutuvast ühiskonnas aastatel 1991–1998” (Maaailma Tervishoiuorganisatsiooni poolt koordineeritav Eesti Koolinoorte Eluviisi Uuring)*. (<http://www.tervis.ee> e-post anu@tervis.ee)

Töötajate tervisliku seisundi järelvalve korraldamine. Uuringu aeg: 1999. a Lühikirjeldus: eestindatud on Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) ettepanekul 1997.a Genfis koostatud juhendmaterjal, mis käsitleb töötajate tervisliku seisundi järelvalve korraldamise praktilisi ja eetilisi aspekte. Väljaandele on lisatud ILO ekspertide nõupidamise aruanne ja ekspertide arvates hädavajalikud sõnaseletused. Läbiviija: Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituut, Töötervishoiu Keskus, Hubert Kahn. Kontaktisik: Hubert Kahn, e-post: reet@ekmi.online.ee

Riigikantselei

- Rahvastikuministri büroo projektid 2000. aastal
Internetis: <http://www.riik.ee/rahvastik>
- *Sündimuse dünaamika Eesti Vabariigis. Mõjutused, trend ja prognoos Euroopa rahvastikuprotsesside taustal* (Ene-Margit Tiit, TÜ; lõpparuande esitamise aeg 30.12.2000).
- *Pensionikindlustuse reformi majanduslikud ja sotsiaalsed aspektid Eestis ning selle mõju rahvastiku arengule ja perepoliitikale* (Tiia Püss, TTÜ Eesti Majandusinstituut; lõpparuande esitamise aeg 30.12.2000).
- *Eesti Vabariigis 1920. –1930. aastatel plaanitsetud ja ellu viidud rahvastikupoliitiliste meetmete analüüs* (Ken Kalling, TÜ; lõpparuande esitamise aeg 30.12.2000).
- *Lastega pered ja riiklik perepoliitika: kutsetöö ja pereelu ühtesobitamise probleemidest ja nende seosest elanikkonna demograafilise käitumisega* (Leeni Hansson, TPÜ Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituut; lõpparuande esitamise aeg 31.04.2001).
- *Noorte tööleasumine ja sotsiaalne iseseisvumine: Eesti riigi poliitika Euroopa Liidu taustal* (Rein Võõrmann, TPÜ Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituut; lõpparuande esitamise aeg 31.08.2001).
- *Avalike teenuste vajadus ja kasutamine – territoriaalsed, sotsiaalsed ja kultuurilised erinevused* (Marju Medar, TÜ Pärnu Kolledž, lõpparuande esitamise aeg 31.08.2001).
- *Narva rahvusgruppide integreerimisülesanded, eneseteadvuse ja käitumise iseärasused ning sotsiaalne reageerimine muutustele ühiskonnas* (Sergei Gorohhov, OÜ Hansa Uuringud; lõpparuande aeg 31.08.2001).

Lisainfo: Mare Ainsaar, rahvastikuministri nõunik, e-post: Mare.Ainsaar@riik.ee

Keskkonnaministeerium

Keskkonnaministeerium on kaasfinantseerinud keskkonnateadlikkuse taseme väljaselgitamise uuringuid. BEF-i (Balti Keskkonna Foorumi) tehtud uuringud-küsitlused Eestis:

- *“Nature concepts, environmental consciousness and behavior in Estonia”*. Kokku küsitleti 304 inimest, küsitlus toimus 1999. aasta märtsis, aprillis ja juunis. Küsitlus andis ülevaate keskkonnateadlikkuse tasemest, keskkonnainfo saamise allikatest ja inimeste käitumisest. Koostööpartner REC-Estonia. *Kontaktisik* BEF-i Eesti koordinaator Kai Kipper, e-post: KaiK@rvl.envir.ee.
- *“Target group assesment of the EU programm Nature 2000 – level of knowledge, hopes and fears”*. BEF-i küsitlus 3 Balti riigis. Kokku küsitleti 113 inimest. Küsitlused toimusid 1999. aasta sügisel. Küsitletavad olid jahimehed, kalamehed, keskkonnateenistuste töötajad, ajakirjanikud, metsa- ja maaomanikud, looduskaitsealad, planeerijad – kokku 10 sihtgruppi. Mõlema küsitluse analüüsi on kirjutanud Stefanie Lang Saksamaalt. *Kontaktisik* BEF-i Eesti koordinaator Kai Kipper, e-post: KaiK@rvl.envir.ee.
- *“Transpordi mõju keskkonnale ja elukvaliteedile Tallinnas”*. Avaliku arvamuse uuring. Läbiviijaks REC Estonia Kesk- ja Ida-Euroopa Regionaalne Keskkonnakeskus, planeeritud läbiviimise aeg 10. mai – 30. september 2000. aastal. Eesmärk: uurida inimeste teadlikkust transpordiga seotud keskkonna probleemide osas ja transpordisaaste, tolmu, müra, vibratsiooni, mõju haljasaladele ja linnakeskkonnale üldse. Lisaks uuritakse, kas inimesed on selle tõttu oma elus midagi olulist ka muutnud (pesevad sagedamini aknaid, vahetavad neid uute mõrakindlate akende vastu, jalutavad magistraalteedest eemal jne). REC-i esindaja Tuuli Rasso, e-post: recest@online.ee

Keskkonnaministeeriumi kontaktisik on pressiesindaja Kai Vare, e-post Kai.vare@ekm.envir.ee

Teede ja sideministeerium

- *“Elanikkonna sõiduvajaduste uurimine, olemasoleva liinivõrgu efektiivsuse hindamine ja optimaalse liinivõrgu väljatöötamine Eesti maakondades”*. Uuring viidi läbi ajavahemikul mai 1998– märts 2000. Uuring annab ülevaate elanikkonna maakonnasisestest sõiduvajadustest. Antakse hinnang olemasolevale liinivõrgule ja seda teenindavale ühissõidukipargile lähtudes sõiduvajadustest ja majanduslikust efektiivsusest. Tuuakse ära liinivõrgu ja liinikilomeetrite tehtavate kulutuste optimeerimise võimalused. Uuring on valminud ja kättesaadav Inseneribüroos “Stratum”, projekti üldjuht Dago Antov.

Kontaktisikud: Dago Antov, e-post: dax@stratum.ee või Priit Vene, Teede- ja Sideministeeriumi Maanteeliikluse osakond, e-post: Priit.Vene@tsm.ee

Rahandusministeerium

Statistikaamet <http://www.stat.ee>

- *“Eesti statistika aastaraamat. 2000. Statistical Yearbook of Estonia”*
- *“Eesti piirkondlik statistika. 1999. Regional Statistics of Estonia”*
- *“Maakonnad arvudes 1995–1999”*
- *“Keskkond. 1999. Environment”*
- *“Väliskaubandus. 1999. Foreign Trade”*
- *“Eesti ja Euroopa Liit. 2000. Estonia and European Union”*

Riikliku statistika põhinäitajad on Internetis saadaval aadressil:

http://www.stat.ee/wwwstat/est_stat/statistika_fr.html

Lisainfo ja tellimine e-postiga stat@stat.ee

Riigikontroll <http://www.sao.ee>

Riigikontroll hindab majanduskontrolli käigus avaliku halduse kandjate tegevuse tulemuslikkust (säästlikkust, tõhusust ja mõjusust) ning õiguspärasust, et tehtavate ettepanekute ja järelduste abil saaksid Riigikogu ja valitsus parandada riigi toimimist. Riigikontrolli tegevus peab suurendama maksumaksja kindlustunnet, et tema raha kasutatakse heaperemehelikult.

Olulisemat 2000. aastal:

- *Ülevaade riigi vara kasutamise ja säilimise kohta 1999. aastal.*
Riigikontroll esitab oma tähelepanekud valitsuse poolt Riigikogule esitatud 1999. aasta riigieelarve täitmise aruande kohta. Samuti teeb Riigikontroll ülevaate probleemidest riigi vara kasutamise ja säilimise kohta 1999. aastal. Riigikontroll peab vajalikuks rõhutada, et esmakordne Vabariigi Valitsuse poolt Riigikogule koondbilansi ja –tulemiaruaruande esitamine on väga oluline samm tänapäevase finantsjuhtimise suunas. Valitsuse välisaudiitorina ei saa Riigikontroll soovitada Riigikogul riigieelarve täitmise aruannet kinnitada, kuna moonutustest vaba kirjet koondbilansis ja –tulemiaruanDES pole.
<http://www.sao.ee/Est/Tulemus/Ylevaade/rvks.html>
- *Riikliku statistika tootmine ja kasutamine juhtimisotsuste tegemisel.*
Riigikontroll analüüsis Eesti statistikasüsteemi toimimist. Selgus, et Riigikogu ja valitsus, kes otsustavad 28 miljardi krooni riigieelarve ja sotsiaalkindlustuse raha kulutamise üle, kasutavad otsustamiseks riiklikku statistikat ning peavad seda usaldusväärseks, kuid senisest enam oleks vaja kogutud andmeid analüüsida. Samuti soovib Riigikontroll rahandusministril koostada valdkonna juhtimiseks arengu- ja tegevuskava – süsteemi tervikliku arendamisega sisuliselt ei tegelda. Täpsemalt tuleks määratleda kõikide süsteemis osalejate õigused, kohustused ja vastutus.
<http://www.sao.ee/Est/Tulemus/Otsus2000/tao/tao088.html>

- *Keskkonnaministeeriumi projektijuhtimise sisekontrolli- ja siseauditisüsteemi tulemusaudit.*

Keskkonnaministeeriumi projektijuhtimise sisekontrolli- ja siseauditisüsteemi auditeerimisele keskendus Riigikontroll seetõttu, et veekaitsele eraldatakse riigieelarvest suuri rahasummasid, samuti on Euroopa Liidu ühinemiseelsete struktuurifondide kaudu saadavate rahaliste vahendite juhtimiseks vaja luua kindlad sisekontrolli- ja siseauditisüsteemid. Kuigi audit viidi läbi Keskkonnaministeeriumis, oli eesmärk anda soovitusi, mis on laiendatavad ka teistele valdkondadele. Riigikontrolli hinnangul tuleb pöörata suurt tähelepanu kõikide toimingute ja tehingute dokumenteerimisele koos eesmärkide saavutamise ja efektiivsuse näitajate kajastamisega, mille kaudu oleks selgelt määratletud ja rahuldatud ministri infovajadus õigete ning õigeaegsete juhtimisotsuste tegemiseks.

<http://www.sao.ee/Est/Tulemus/Otsus2000/tao/tao073.htm>

- *Majanduslike huvide deklareerimise tulemuslikkus korruptsiooni ennetamisel Eesti Vabariigis.*

Majanduslike huvide deklareerimise tulemuslikkuse auditeerimisel selgus, et on segunenud seadusandliku riigivõimu ja täidesaatva riigivõimu ülesanded, kuna majanduslike huvide deklaratsioonide süsteemi haldamine ei ole ühegi täidesaatva riigivõimu asutuse vastutusalas, vaid sellega tegeleb Riigikogu erikomisjon. Riigikontroll on arvamusel, et selline olukord hägustab seadusandliku riigivõimu ja täidesaatva riigivõimu vahelist piiri ning ei aita kaasa Riigikogu erikomisjoni kui parlamentaarset järelevalvet teostava organi tegevuse mõjususele, objektiivsusele ja sõltumatusele. <http://www.sao.ee/Est/Tulemus/Otsus2000/tao/tao082.html>
Lisainfo: Sven Soiver, Riigikontrolli pressinõunik, e-post: Sven.Soiver@sao.ee

Ülikoolid ja teadusinstituudid

- *Eliidi osalemine seadusloomes. Eesti olukorra suhtevõrgustikuline käsitus.*
 Läbiviimise aeg – kevad 1999 kuni sügis 2001. Eesmärk on analüüsida eliidi sisemist fragmenteeritust isikute kokkupuutemustrite alusel formaalsetes institutsioonides (nõukogud, komisjonid, esinduskogud, halduskogud, ettevõtete juhatused jne). Küsimus on, kui tugevasti eristub poliitiline eliit (riigikogu saadikud, valitsus) teiste ühiskondlike sektorite eliidist (kultuurieliit, kolmas sektor, ärieliit, administratiivne eliit, regionaalne eliit). Koostamisel on poliitilise eliidi töö- ja haridustee relatsiooniline andmebaas, mis võimaldab analüüsida nii formaalseid kontakte kui karjäärimustreid ja eliidi spetsialiseerumist.
Uuringu läbiviijad: ETF-i granti alusel Tartu Ülikool, politoloogia osakond Jüri Ruus, sotsioloogia osakond Marti Taru, e-postid: jruus@physic.ut.ee ja marti@psych.ut.ee
- *Noorukid ja demokraatia. Rahvusvaheline võrdlev uuring 1997–2000.* Alates 1997. aastast osaleb Eesti ulatuslikus rahvusvahelises sotsioloogilises uuringus, mille käigus analüüsitakse noorukite teadmisi ja hoiakuid demokraatiast ning nende kodanikukäitumise alaseid oskusi. Uuringus osaleb 28 riiki ja umbes 90 000 õpilast. Eestis küsitleti 3938 VIII klassi ja 3148 XII klassi õpilast. Uuring toimub Rahvusvahelise Haridussaavutuste Hindamise Assotsiatsiooni (IEA) egiidi all. *Uuringu läbiviijad Eestis:* TPÜ Riigiteaduste osakonna Demokraatia Uuringute Keskus (projekti

juht Anu Toots). Uuringu rahvusvahelisi tulemusi tutvustav esimene pressikonverents leiab aset 2001 aasta märtsis Washingtonis. Eesti uuringu tulemuste kohta saab lugeda RiTo kolmandast numbrist.

Lisainfo: Anu Toots, e-post: anuto@tpu.ee

- *Töötingimused üldhariduskoolide arvutiklassides ja õpilaste terviseuuring 1999–2000.* Uuringu finantseerija: Tiigrihüppe Sihtasutus. Uuring annab ülevaate üldhariduskoolide arvutiklasside hügieenilisest olukorrast ja hindab nende töökohti ergonoomiliste nõuete seisukohast. Selgitatud on arvutiõppe mõju kooliõpilaste tervisele ja tehakse ettepanekuid. Uuring viidi läbi Keskhaigekassa Tervisekaitselise Sihtkapitali granti alusel Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi ja Töötervishoiu Keskuse poolt. Uurijad: Hubert Kahn, Milvi Moks, Vello Jaakmees, Epp Altrov ja Naomi Kalmet. *Lisainfo:* Hubert Kahn, e-post: reet@ekmi.online.ee
- *Tartu ettevõtlusuuring 2000.* Uuring viidi läbi Tartu Linnavalitsuse tellimisel aprillist oktoobrini 2000. Tegu oli 1998. aastal toimunud Tartu 1. ettevõtlusuuringu kordusuuringuga, kuid laiendatud teemaderingiga. Põhilised teemad: *Tartu ettevõtluse üldiseloostus ettevõtete tulevikukavad ja nende realiseerimise allikad; arendustegevus ja selle seotus ettevõtte edukusega; tööjõud, selle vajadus ja personali koolitamine; Tartu kutseharidus kui linna ettevõtluse tööjõuallikas; ettevõtluse seosed kõrgkoolide ja teadusasutustega; linnavalitsuse tegevus ettevõtluse valdkonnas: rahulolu, probleemid ja ettepanekud; investeerimiskliima Tartus: ettevõtete juhtide eksperthinnangud, Tartus tegutseva ettevõtte tegevjuhti iseloomulikud jooned.*

Lisainfo: Eesti Sotsiaalteaduslik Andmearhiiv (ESTA)

<http://www.psych.ut.ee/esta> ja Rein Murakas, e-post: rein@psych.ut.ee

Projektid

Justiitsministeerium

Justiitsministeeriumi ülesanded Euroopa Liidu õiguse alal. Justiitsministeeriumi ülesandeks on Eesti seadusandluse lähendamine Euroopa Liidu (EL) õigusele. Ministeerium teostab järelevalvet siseriikliku seadusandluse vastavuse üle EL õigusele ja sellel eesmärgil saadetakse Justiitsministeeriumisse teistest ministeeriumidest kõik seaduseelnõud koos seletuskirjaga, milles selgitatakse eelnõu vastavust EL õigusele. Praktikas teeb Justiitsministeeriumis seda õigusloome meetodika osakonna alla kuuluv EL õiguse talitus, mis oma väiksuse tõttu (3 ametnikku) on üsna ülekoormatud. Väga oluline on suurendada õigusloome meetodika osakonna administratiivset suutlikkust ning tõhustada nende järelevalvet eelnõude EL õigusele vastavuse üle. Selleks tellis Justiitsministeerium EL Phare projekti "Toetus Eesti eurointegratsiooni protsessile" raames ekspertiisi ministeeriumi EL õiguse talitusele. Ekspertiisitaotluses esitati järgmised probleemid. Kuidas suurendada Justiitsministeeriumi rolli riiklikus seadusandluse lähendamise protsessis kõikide poolte kasuks? Kuidas arendada EL õiguse talituse tööd? Kuidas koostada süstemaatiline meetodika eelnõude vastavuse kontrolliks EL seadusandlusega? Kuidas muuta paremaks seadusandluse mõjude analüüs?

Projekt kestis augustist 1999 kuni märtsini 2000, mille jooksul täideti eelpoolnimetatud tingimused. Prof Wim A. Timmermansi kirjalike nõuannete lõppraport edasiseks arenguks ja muudatusteks on kättesaadaval <http://www.just.ee>

Lisainfo: Maris Ilves, EL õiguse talitus, e-post: Maris.Ilves@just.ee

Eesti õiguskeskus

Kolmas sektor ja õigusloome. Avaliku sektori ja kolmanda sektori õigusloome alase koostöö arendamise projekt. Sihtasutus Eesti Õiguskeskus sõlmis 9. juunil 2000 Avatud Eesti Fondiga lepingu, mille eesmärgiks on arendada ja tugevdada Eesti seadusloomega tegelevate ametnike ja mittetulundusorganisatsioonide (MTO) õigusloome alast koostööd. Projekti üks eesmärke on luua veebipõhine foorum, kus MTO-de esindajatel oleks võimalik kiirelt ja ressursse säästvalt osaleda õigusloomeprotsessis e-kirjade teel. Selleks luuakse e-listid, milles huvipooled saaksid kaasa aidata õigusloome läbipaistvuse saavutamisele ja osalusdemokraatia põhimõtete rakendamisele, mis omakorda aitaksid kaasa valmivate seaduseelnõude suurema legitiimsuse saavutamisele. Projekti eesmärgiks on ka MTO-de tegevust puudutavate õigusaktide analüüsimine ja seadusandliku kava koostamine. Samuti püütakse kaasa aidata õigusloomega tegelevate institutsioonide omavahelise koostöö parandamisele.

Vt: <http://www.lc.ee/arutelu>

Lisainfo: Ülo Siivelt, Eesti Õiguskeskuse infoosakonna juhataja, e-post: ylo@lc.ee

Siseministerium

- *Elukvaliteedi mõõtmine WHOQOL – 100 küsimustikuga haldusreformiga seotud probleemsete valdkondade välja selgitamiseks.* Teostaja: *Eesti Elukvaliteedi Keskus.*

Projekti eesmärk: mõõta viies erinevas maakonnas haldusreformiga seotud piirkondade ekspertide ja elanike elukvaliteeti ja määratleda spetsiifilised probleemsete valdkonnad reformi ettevalmistamisel ja rakendamisel: analüüsida saadud tulemusi KOV poolt pakutavate teenuste valguses ning määratleda nende vastavus reaalsele vajadustele; selgitada välja spetsiifilised rahulolematust tekitavad elukvaliteedi faktorid.

Projekti oodatav tulemus: annab ülevaate haldusreformiga seotud isikute elukvaliteedist piirkonniti; selgitab välja probleemsete valdkonnad KOV poolt pakutavate teenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse osas. Uuringu tulemuste põhjal saab välja töötada ettepanekuid haldusreformi rakendamise arendamiseks KOV poolt osutatavate teenuste osas; tulemused võimaldavad hinnata osutatavate teenuste ja tagatiste kõrvalmõjusid, mida teenuseid planeerides ei ole alati võimalik ette näha. *Koostööpartner:* KOV ekspertrühm. *Lisainfo:* Kadri Kopli, Siseministeriumi kohaliku omavalitsuse osakonna projektijuht, e-post: kadri@ngo.ee

- *Kodanikuühenduste potentsiaal kohalike/avalike teenuste osutamisel regiooniti.*

Teostaja: Eesti Kodanikuühenduste Liitude Esinduskogu (EKLE).

Projekti eesmärk: pilootprojektina kolmes erinevas regioonis koostöös KOV ja kohalike kodanikuühendustega (KÜ) selgitada kodanikuühenduste arusaamasid KOV kohustustest seoses olemasolevate ressurssidega, kodanikuühenduste potentsiaali avalike teenuste täitmiseks ja potentsiaali erinevust regiooniti; teadvustada kodanikuühendustele, et nendel kui kodanike esindajatel on oma piirkonna ja riigi arengu ees kohustused ja vastutus; valmistada ette kodanikuühendusi avalike teenuste täitmiseks ja uurida, mida selleks on vaja ühiselt koos teiste osapooltega ette võtta.

Projekti oodatav tulemus: selgitatakse kodanikuühenduste valmisolekut osutada avalikke teenuseid, mida nad potentsiaalselt saaksid haldusreformi tulemusena täita; saada ülevaade regiooniti, mida kodanikuühendused on võimelised tegema; selgitada välja, mida kodanikuühenduste endi arvates tuleks ette võtta, mida nad suudaksid teha edaspidi ning mida peaks nende suutlikkuse tõstmiseks tegema; hinnang sotsiaalmajandusliku olukorra seosele kodanike aktiivsusega.

Koostööpartnerid: kodanikeühenduste üle-eestilised katusorganisatsioonid. *Lisainfo:* Kadri Kopli, Siseministeriumi kohaliku omavalitsuse osakonna projektijuht, e-post: kadri@ngo.ee

- *Kohaliku omavalitsuse infooloogilise arenduskava II etapp: Teenuste määramine ja pilootprojekti koostamine. Projekti teostaja:* AS Baltic Computer Systems. *Projekti eesmärk:* KOV infotehnoloogilise arengukontseptsiooni konkretiseerimine käivitavate rakendusprojektideni: klientide vajaduste määramine ja süstematiseerimine; teenindusprotsesside kaardistamine ja tarbijaliidese pilootprojekti koostamine; rakendusprojektide formuleerimine ja võimalike täitjate määramine; KOV infosüsteemide arenguga tegelevate IKT arendusprojektide ja nendega seonduva koordineerimine.

Projekti oodatav tulemus: KOV funktsioonide täitmise IKT kontseptsiooni uue haldusterritoriaalse jaotuse puhul; väljavalitud prioriteetsete teenindusprotsesside kirjeldused; tarbijaliidese pilootprojekt (esmise funktsionaalsusega demoversioon); võimalike koostööpartnerite kaardistus nii Eestis kui ka välismaal; konkreetset edasised arendusprojektid. *Koostööpartnerid:* KOV ekspertrühm, AS NovoBCS, AS Microsoft Baltic; *Lisainfo:* kadri@ngo.ee

Riigikogu kantselei

Inglisekeelne veebiaken teiste parlamentide info- ja uurimisteenistustele. Riigikogu Kantselei majandus ja sotsiaalinfo (MSI) osakonna kodulehekülje ingliskeelse versiooni http://www.riigikogu.ee/osakonnad/msi/research_home.html eesmärk on pakkuda teiste riikide parlamentide info- ja uurimisteenistuste ekspertidele Eesti institutsioonide, samuti poliitika, majanduse, sotsiaalse arengu, kultuuri jms kohta ingliskeelseid ülevaateid ning Internetiallikaid. Ennekõike nähakse kasutajatena Euroopa Parlamendiuuringute- ja Dokumentikeskuse (ECPRD <http://www.ecprd.org>) ja IFLA Parlamendiraamatukogude ja Uurimisteenistuste Sektsiooni (<http://www.ifla.org>) koostöövõrku – esimene ühendab 48

parlamentaarset koda ja teine globaalse ühendusena ligi 100. Samuti võib see “aken Eestisse” huvi pakkuda ülikoolidele võrdlevuuringute tegemisel. Lisaks Riigikogus ja Riigikogu Kantseleis loodud ingliskeelsetele analüüsidele ja taustinfole vahendatakse ka teisi Internetis kättesaadavaid Eesti andmekogusid, mille haldajad kannavad ise hoolt andmete uuendamise eest. See Eesti külastamise uus kanal ei tähenda vaid ühesuunalist kommunikatsiooni – sealt võib leida ka hulgaliselt kontaktandmeid, mis lihtsustavad andmete leidmist ning koostööd. Ingliskeelselt koduleheküljelt läheb link ka venekeelsetele Eesti internetiallikatele. Ettepanekud MSI ingliskeelse kodulehekülje edendamiseks on teretulnud, e-post: siiri.sillajoe@riigikogu.ee

RiTo teated

Mõned teated seoses RiTo esimese numbri vastuvõtuga ja edasiste numbrite kavandamisega.

RiTo 1 tagasiside. Mõned killud Eestist ja välismaalt

RiTo 1 teemade valik ja artiklite sisuline kvaliteet on saanud vaid kiitvaid hinnanguid isegi juhul, kui autorite väited on lugeja jaoks vaieldavad olnud (näiteks prof U. Mereste võlaõiguse artikkel tekitas juristkonnas teravat poleemikat). Paljud poliitikud, riigiametnikud ja ülikoolide õppejõud on rõhutanud politoloogilise kallakuga parlamentaarse väljaande vajalikkust, sest Eesti kommertsialiseerivas meedias puudub koht analüütilist laadi aruteludeks riigi arengusuundade teemal. Riigikogu vajab oma soliidset väljaannet, kuid erinevalt Eesti Panga, Riigikontrolli jt väljaannetest on RiTo Riigikogu funktsioonide tõttu laiemal auditooriumiga (nt RiTo 2 on suunatud ka kodanikuõpetuse õpetajatele koolides). Küsimus on parlamendile omases teemakäsitluses, poliitilis-ühiskondlikus mastaabis ja interdistsiplinaarsuses, mida aitab süvendada poliitikute ning teadlaste artiklite vaheline kommunikatsioon RiTos. Välisriikide parlamentide info- ja uurimisteenistustest tuli õnnitlusi ja edusoove USAst, Euroopa Liidu Parlamendist, Austraaliast, Rootsist, Jaapanist, Hollandist, Poolast ja Soomest, see paneb erilise rolli RiTo inglise ja vene keelde tõlgitavatele kokkuvõtetele, mida levitame ennekõike RiTo internetiversiooni vahendusel. Seepärast taotleme, et RiTo artiklite kokkuvõtted oleksid omaette väikesed terviklood koos ühe-kahe olulisema inglise-, saksa- või prantsuskeelse kirjandusviite ja internetilingiga.

Teisalt, RiTo 1 tehniline teostus sisaldas kiirustamise märke ja leidis oma trüki- ja elektroonilise versiooni elementide kombinatsiooni tõttu kitsamas ringis rohkem kriitikat. See oli üheks uue maketi tellimise põhjuseks. Ühe kogunud keeleteimetaja sõnul tehakse RiTo mahtu ja lisanduvat internetiversiooni arvestades sellist ajakirja kolm kuud põhitööna, mitte kaks kuud põhitöö kõrvalt.

RiTo 3 sisu kavandamine.

Nagu peatoimetaja veerus märgitud, on eeldatavasti 2001. a märtsis ilmuva RiTo 3 põhiteemadeks kavandatud Eesti ja Euroopa Liidu suhted, õigusriik ning õigusloome kvaliteet, põhiseadusliku võimude lahususe tagamise parlamentaarsed instrumendid, riigi majanduspoliitika ja kodanikeühiskonna arengustenaariumid. Ettepanekuid artiklite ja lühiuuringute esialgse sisukorra koostamiseks ootab toimetuskolleegium k.a 10.

detsembriks. Eeldame, et autorite ja nende soovitajate artikliteemade pakkumised on seotud riigi tasandi poliitiliste ja samas interdistsiplinaarsete valikutega.

Peatoimetaja ning toimetuskolleegiumi ees seisab 2001. a väljakutsena RiTo mahu ja sellega seonduvalt ka erinevate parlamentaarsete diskussiooni väärivate teemade arvu vähendamise küsimus. Kuigi selle põhjused on osalt kirjastustegevuse hindade kallinemises ja Riigikogu säästueelarves, tuleb esitada ka küsimus, *milline on RiTo sisuline niõõ Eesti riikluse, poliitika ja õigussüsteemiga seotud meedias ja millised on teemade ning artiklite valiku prioriteetid*. Meie lugejate kirjad RiTo@riigikogu.ee vahendusel on siin teretulnud, sest RiTo olemuse kujundamine käib edasi "tugevama argumendi jõu printsiibil" ja on avatud nii lisainfo saamise kui arutelu osalemise võimaluste mõttes.

Vaatamata mitmesugustele piirangutele on lisaks nimetatud põhiteemadele kavas järgmised asjad:

Riigikogu parimate kõnede valikut ei saanud me ei RiTo 1 ega 2 jaoks, kuid proovime selle saada RiTo 3-le koostöös Eesti Väitlusseltsi ja Eesti Politoloogide Assotsiatsiooniga. Viimastele võiksid kõik Eesti poliitilise kõnekultuuri edendamise huvitatud isikud saata Riigikogu stenogrammi viiteid oma eelistustega. "Ausa mängu" reeglitest tulenev pisiraskus oli selles, et valiku tegemist ei saa jätta kõnelejate endi hooleks. Tulenevalt RiTo kontseptsioonist, peaksid parimate kõnede valikus olema esindatud nii koalitsiooni kui opositsiooni kuldkõnelejad ja tähtis on nii retoorika kui poliitiline sõnum (näit põhiseaduse üldosa väärtuste ja Riigikogu hääletuste ühiskondliku mõju seostus).

Põhiseaduslike institutsioonide rubriigis palume oma vaateid avada president Lennart Meril ja Riigikohtu esimehel Uno Lõhmusel, järke ootab uus õiguskantsler.

Toimetuskolleegiumis oleme kaalunud ka Riigikogu fraktsioonidele eraldi informatiivse alarubriigi loomist, kus oleks võimalik etteantud mahus tutvustada fraktsiooni/erakonna programmilisi seisukohti ning tegevuse kroonikat. Idee elluviimine eeldab kõigi fraktsioonide huvi ja kokkulepet. Välispoliitika uuringute ja ajaloo osasse on kavandatud Eesti-Tõehhi või Eesti-Ungari poliitiliste suhete vaatlus (mõlema parlamendi raamatukogud ja eksperdid on valmis RiTo autoritele infot saatma). Risto 3-s on planeeritud ka RiTo 1-s lubatud ülevaade Eesti 2000. a poliitiliste karikatuuride paremikust. Ajakirjanduses 2000. a avaldatud karikatuuride hindamiskomisjon, mis hakkab töötama ühiskondlikel alustel nagu RiTo toimetuskolleegiumgi, tuli esimest korda kokku k.a 8. mail, valis esikõnelejaks Heinz Valgu ja abiesikõnelejaks Peeter Oleski ning kinnitas poliitilise karikatuuri defineerimise alused ja hindamise protsessi olulisemad etapid. Pikemalt vt <http://www.riigikogu.ee/osakonnad/msi/RiTo/karikatuur>

Ülikoolidelt ning ministriumidelt loodame suuremat aktiivsust maksumaksja raha või välisabiga tehtud uurimistööde tutvustamisel RiTo rubriigis *Teated*, et tuua info "sahtlitest" lisaväärtust looma. Mitmete Riigikogu liikmete arvates peaks avaliku teabe seadusest tulenevalt teadete rubriigi uuringute ülevaates olema näidatud lisaks tulemuste otstarbele ja asukohale Internetis ka uuringu maksumus.

RiTo 3 esimene kaastöö on samuti juba laekunud – selleks on ajaloolase Olaf Kuuli artikkel “Kas parlamendi võim või presidendi võim?” rubriigis *Riigikogu ajalugu*.

RiTo e-foorumi(te) käivitamine

RiTo 1 tagasiside põhjal on teada, üliõpilaste seas leidis sagedast kasutamist RiTo internetiversiooni teadete rubriik ja muud artiklites viidatud lingid, mis võimaldavad juurdepääsu täistekstidele.

Loodame, et ülikoolid, poliitilised erakonnad ja mitmesuguste kodanikualgatused kasutavad ka RiTo internetiversiooni foorumit, kommenteerides artiklite sisu, saates teemaga seotud lühilugusid, väliskirjanduse refereeringuid, tutvustades asjakohaseid internetilinke jms. Erinevalt paljudest teistest e-foorumitest ei avalda RiTo anonüümseid kirju – seega seadusandaja infoga mõjutajad peaksid nii oma väidete ja argumentide tuletuses kui ka nime avalikustamises “läbipaistvad olema”.

RiTo kujundus

RiTo rubriikide vaheliste graafiliste lehtede, multimeedia jms valikuks on toimetuskolleegium alates sellest numbrist saanud professionaalse partneri – Eesti Kunstnike Liidu (EKL) – kelle soovitude alusel toimub piltide eelvalik ning tekstidega sobitamine. Pildid on ka RiTo internetiversioonis, tutvustades Eesti kunsti ja luues tekstile teist konteksti. RiTo kujunduse ettepanekutega võib pöörduda ka EKL-i (e-post: ekl@eaa.ee). Lõpetuseks neli organisatsioonilist laadi teadet:

Esimene. Vastavalt eelkokkulepetele on kavas RiTo 3 tehniline toimetamine (korrekatuur, küljendus jm) tuua lepinguga Tartus asuvast Eesti Õiguskeskusest (<http://www.lc.ee>) Tallinnasse Eesti Rahvusraamatukokku (<http://www.nlib.ee>), mis täidab teatavasti ka parlamendiraamatukogu ülesandeid. Lisaks tegevtoimetuse asukoha nihutamisele 5-minutilise jalutuskäigu kaugusele Riigikogust, on RiTo-le olulised ka raamatukogu andmebaasid ja Riigikogu infovajaduse tundmine. RiTo internetiversioon jääb eelkokkuleppe kohaselt edasi Eesti Õiguskeskuse infospetsialisti Veiko Laanjärve õlule, sest veebimaailmas ei oma asukoht (ruum) tähtsust.

Siinkohal soovin tänada RiTo 1 ja 2 mõistvat ning asjatundlikku tegevtoimetajat Ülo Siivelti, kellega koostöös sai kaalutud paljusid RiTo käivitamisetaapi valikuid ning tehtud pretsedentloovaid otsuseid. Usun, et Ülo Siivelt jääb ka edaspidi RiTo heaks kaasautoriks ja tema hallatava Eesti Õiguskeskuse listi ligi 1000ne liikmeskond ning kolmanda sektori õigusloomesse kaasamise projektis osalejad leiavad energiat ka RiTo foorumis osalemiseks (vt RiTo rubriik Teated: Projektid).

Teine. RiTo teise numbriga koostamise käigus olen peatoimetajana saanud ettepanekuid laiendada RiTo toimetuskolleegiumi erakondade esindajatega, kes on lisaks poliitikale ka akadeemilises elus tunnustatud. RiTo tänases kolleegiumis on teatavasti üks Riigikogu liige koalitsiooni poolelt (Ivar Tallo) ja üks opositsiooni poolelt (Anti Liiv), ülejäänud on ülikoolide

esindajad või riigiametnikud. Kolleegium arutab sellekohaseid ettepanekuid koos RiTo koostöövõrgu ja e-foorumi küsimustega k.a novembris.

Kolmas. RiTo toimetuskolleegium soovib leida enne RiTo 3 koostamise algust (10. detsember 2000) uut peatoimetaja kandidaati, kellel oleks hea akadeemiline ettevalmistus õigus- ning sotsiaalteadustes, kes oleks erakondadevälise staatusega ja kes oleks valmis 2 korda aastas koostöös toimetuskolleegiumiga RiTo uusi numbreid ette valmistama.

Soovin, et peatoimetaja kandidaat osaleks toimetuskolleegiumi töös ning RiTo 3 koostamise protsessis, omandaks senise RiTo loomisinfo ja on seejärel valmis peatoimetajana alustama alates 2001.a aprillist, et tuua lugejale RiTo 4. number 2001.a oktoobris. Põhjus on praktiline: Riigikogu Kantselei majandus- ja sotsiaalinfoosakonna juhataja põhiülesandeks on seadusloome jm Riigikogu ülesannete täitmises vajaliku sotsiaalse, majandusliku, rahandusliku või haldusalase analüüsi korraldamine ning tellimine. RiTo esimese peatoimetajana olin ennekõike RiTo kui projekti käimavedaja rollis ja nüüd on aeg teatepulk üle anda uuele tegijale, et põhitöö rohkem ei kannataks. Palun esitada sooviavaldus, selle põhjendus ja CV mulle või mõnele teisele toimetuskolleegiumi liikmele hiljemalt k.a 1. detsembriks.

Lisainfo: RiTo@riigikogu.ee või aare.kasemets@riigikogu.ee

Neljas. Veel enne jõulu on Riigikogu Kantseleil koostöös Eesti Õiguskeskuse ning Rahvusraamatukoguga kavas korraldada praktilist laadi nõupidamine RiTo kontseptsiooni, kahe esimese numbriga sisu ja tulevikukavade aruteluks. Lisaks toimetuskolleegiumile ning autoritele on nõupidamisele oodatud ka RiTo lugejad, kellel on visioone ning ettepanekuid Eesti parlamentaarse ajakirja edasiloomiseks. Täpsema päevakava ja aja teatame RiTo foorumi või e-posti vahendusel.

Aare Kasemets
RiTo peatoimetaja
21.oktoober 2000